

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/31/2015
Identifikačné číslo spisu:	8014200377
Dátum vydania rozhodnutia:	27.07.2016
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8014200377.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Zuzany Ďurišovej, v právnej veci žalobcu: H. W., nar. XY, bytom N. proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 23. januára 2015 č. k. 6S/25/2014-35, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 23. januára 2015 č. k. 6S/25/2014-35 p o t v r d z u j e.

Žalobcovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 14487-3/2014-BA zo dňa 18. januára 2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“) žalovaná ako odvolací orgán podľa ustanovenia § 179 ods. 1 písm. b) a § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Prešov č. 700-2712170013-GC04/13 zo dňa 17. septembra 2013 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“ resp. „prvostupňový orgán“) vo veci predpísania dlžného poistného na nemocenské, starobné a invalidné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity a povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie zmenila tak, že z výrokovej časti vypustila text: „§ 152a zákona v znení neskorších predpisov...“ a „za obdobie január 2013, február 2013, marec 2013, apríl 2013, máj 2013...“ a vložila text: „...za obdobie od 2. januára 2013 do 6. januára 2013 a od 12. januára 2013 do 13. mája 2013...“. V ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

Podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 8. zák. č. 461/2003 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom.

Podľa § 144 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. Sociálna poisťovňa predpíše poistné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné, ak táto osoba neodviedla poistné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poistného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

2. Prvostupňové rozhodnutie bolo vydané s poukazom na ustanovenia § 128 ods. 1 písm. d), ods. 2 písm. d), ods. 3 písm. d), ods. 10 písm. c), § 128 ods. 11 písm. c), § 129 ods. 1, § 21 ods. 1 písm. c) zák. č. 461/2003 Z. z., na základe ktorých je dobrovoľne poistená fyzická osoba povinná odvádzať poistné a povinné príspevky. Ak táto osoba neodviedla poistné a príspevky vôbec alebo ich odviedla v nesprávnej sume, žalovaná jej ich predpíše. Na základe vykonanej kontroly odvodu poisteného a príspevkov bolo zistené, že žalobca za

- mesiace február 2013, marec 2013, apríl 2013, máj 2013 tieto neodviedol vôbec a

- za mesiac január 2013 ich odviedol v nesprávnej výške,

a preto mu boli predpísané v celkovej sume 1.060,73 eura.

3. Na základe podaného odvolania žalobcu žiadajúceho odpustenie predpísanej sumy z dôvodu, že je nezamestnaný a bez finančných prostriedkov, vydala žalovaná napadnuté rozhodnutie. V rozhodnutí konštatovala, že prvostupňové rozhodnutie má formálny nedostatok, ktorý však nemá vplyv na výšku predpísaného poistného. Žalobca podal dňa 02.01.2013 Registračný list FO - prihlášku dobrovoľne poistenej osoby na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie s uvedeným dátumom vzniku poistenia 02.01.2013 a s určeným vymeriavacím základom 800 eur. Registračný list FO - odhlášku dobrovoľne poistenej osoby z uvedených poistení podal dňa 13.05.2013 s uvedeným dátumom zániku poistenia dňa 13.05.2013. Poukázala na povinnosť dobrovoľne poistenej osoby, ako osoby povinnej platiť poistné, ho odvádzať, a preto žalobcovi ako dobrovoľne poistenej osobe vznikol nedoplatok na poistnom.

Námietky žalobcu nebolo možné zohľadniť, nakoľko zákon neumožňuje odpustiť dlžné poistné.

4. K čiastočnej zmene prvostupňového rozhodnutia pristúpila žalovaná z dôvodu, že žalobca bol dobrovoľne nemocensky poistený aj v období od 05.04.2011 do 31.01.2012 a bol práceneschopný od 05.01.2012 do 01.01.2013 a od 07.01.2013 do 31.05.2013, čo malo vplyv na povinnosť platiť poistné. Žalobca bol počas dočasnej práceneschopnosti poberateľom nemocenského, ktoré mu bolo vyplácané od 05.01.2012 do 01.01.2013, uplynutím 52. týždňa od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti mu v zmysle § 34 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. zaniklo.

Odo dňa opätovného vzniku nemocenského poistenia do dňa, ktorý predchádzal dočasnej práceneschopnosti bol žalobca poistený päť dní, a preto mu vznikol nárok na výplatu nemocenského počas ochrannej lehoty, ktorá je v zmysle § 32 ods. 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z. z. päť dní, t.j. od 07.01.2013 do 11.01.2013, čo bolo pri vydaní rozhodnutia zohľadnené.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

5. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca na Krajský súd v Prešove žalobu zo dňa 04.03.2014, v ktorej žiadal zrušiť napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu z dôvodu jeho nezákonnosti a protiústavnosti. V odvolaní poukázal na to, že sa dobrovoľne poistil, aby mal nárok na dôstojný život v chorobe zabezpečený článkom 39 Ústavy Slovenskej republiky, čo žalovaná vôbec nerešpektovala, dokonca mu nebol priznaný ani predčasný starobný dôchodok.

6. Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa na nariadenom pojednávaní preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie, a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe, vypočul účastníkov konania, oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu žalovanej a prvostupňového správneho orgánu a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, lebo rozhodnutie a

postup správnych orgánov boli v súlade so zákonom.

7. Krajský súd sa v rozhodnutí zaoberal prieskumom § 23 zák. č. 461/2003 Z.z. V súlade s § 23 vzniká dobrovoľné poistenie odo dňa prihlásenia sa na toto poistenie, najskôr však dňom podania prihlášky. Podanie prihlášky je výlučne prejavom slobodnej vôle fyzickej osoby, ktorá chce byť dobrovoľne poistená. Podaním prihlášky však dobrovoľne poistenej osobe vznikne povinnosť odvádzať včas a v správnej sume poistné v príslušnej percentuálnej sadzbe a z určeného vymeriavacieho základu, a to až do dňa zániku tohto poistenia s výnimkou dôvodov uvedených v § 140 ods. 4 zákona, kedy nie je povinná platiť poistné, teda v období, počas ktorého sa jej poskytuje nemocenské. Dobrovoľné poistenie zaniká (obdobne, ako je to pri vzniku) podaním Registračného listu fyzickej osoby - odhlášky, a to odo dňa odhlásenia sa z tohto poistenia, najskôr však dňom podania odhlášky.

8. Z obsahu administratívneho spisu mal krajský súd za preukázané, že žalobca podal dňa 02.01.2013 prihlášku s dátumom vzniku dobrovoľného nemocenského poistenia a dobrovoľného dôchodkového poistenia dňa 02.01.2013 a s určeným vymeriavacím základom 800 eur. Podaním prihlášky (rovnako aj prihlášky zo dňa 05.04.2011) žalobca prejavil svoju vôľu byť dobrovoľne poistenou osobou. Žalobca bol uznaný za práceneschopného v obdobiach od 05.01.2012 do 01.01.2013 a od 07.01.2013 do 31.05.2013.

Nemocenské sa však žalobcovi poskytovalo len v obdobiach od 05.01.2012 do 01.01.2013 a od 07.01.2013 do 11.01.2013, a nie do dňa skutočného skončenia práceneschopnosti (31.05.2013). Z dôvodu, že v období od 02.01.2013 do 06.01.2013 a od 12.01.2013 sa žalobcovi neposkytovalo nemocenské, nebolo možné uplatniť § 140 ods. 4 zákona. Preto bol žalobca povinný od 02.01.2013 do 06.01.2013 a od 12.01.2013 do dňa zániku dobrovoľného poistenia (13.05.2013) platiť poistné.

Podľa § 23 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec dobrovoľné nemocenské poistenie, dobrovoľné dôchodkové poistenie alebo dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti (ďalej len „dobrovoľné poistenie“) vzniká odo dňa prihlásenia sa na dobrovoľné poistenie, najskôr odo dňa podania prihlášky, a zaniká dňom odhlásenia sa z dobrovoľného poistenia, najskôr odo dňa podania odhlášky. Podľa § 140 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie je povinná platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti ani v období, počas ktorého sa jej poskytuje nemocenské.

9. K námietke žalobcu ohľadom jeho nároku na predčasný starobný dôchodok, krajský súd poukázal, že táto skutočnosť s preskúmaným rozhodnutím žalovanej vecne nesúvisí.

10. Na základe týchto skutočností dospel krajský súd k záveru, že žalobu je potrebné zamietnuť, nakoľko napadnuté rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom a žalobca je povinný doplatiť poistné za obdobie predpísané napadnutým rozhodnutím.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

11. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 02.04.2015 proti rozsudku prvostupňového súdu žalobca poukázal na protizákonnosť, protiústavnosť rozsudku krajského súdu, ktorým sa odstraňuje demokratický poriadok a nie je rozhodnuté v súlade s povinnosťou sudcu rozhodovať zákonne, ústavne, v súlade s dobrými mravmi a svedomím.

12. Žalobca citoval § 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných, článok 2 ods. 2 a článok 39 Ústavy Slovenskej republiky.

13. Poukázal na to, že je nedôstojné a priam neľudácke požadovať od žalobcu, ako osoby

práceschopnej a bez poberania akejkoľvek podpory či dávky, zaplatiť poistné. Ak je schválený takýto zákon, je protiústavný, diskriminačný, ktorý postihuje občanov, ktorí si počas choroby nemôžu zabezpečiť finančné prostriedky na prežitie a na dôstojný život v chorobe a starobe. Ako dôkaz predložil rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14C/326/1994, kde žalovaná nepostupovala rovnako ako teraz voči žalobcovi a spomenul aj konanie vedené na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 5K/1162/2002, kde mu nebude vyplatená mzda, nakoľko nie sú finančné prostriedky na výkon rozsudku.

14. Na základe týchto skutočností žiadal, aby odvolací súd rozhodol zákonne, ústavne a spravodlivo, zrušil rozsudok krajského súdu a zakázal žalovanej nezákonne konať, vyberať poistné a aby zastavil výkon rozsudku.

B)

15. Z vyjadrenia žalovanej zo dňa 23.04.2015 vyplýva, že žalovaná v napadnutom rozhodnutí ako aj v písomnom vyjadrení zo dňa 18.08.2014 podrobne objasnila skutkový a právny dôvod predpísania poistného žalobcovi ako dobrovoľne poistenej osobe. Žalobca neuviedol také námietky k správnosti napadnutého rozhodnutia ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia.

16. K námietke žalobcu týkajúcej sa nezohľadnenia princípu spravodlivosti v napadnutom rozhodnutí uviedol, že právo sociálneho zabezpečenia patrí do oblasti verejného práva, kde sú právne normy kogentného charakteru, a preto musia byť rozhodnutia vydané v rámci správnych konaní v súlade s príslušnými zákonmi. Princíp spravodlivosti sa vo verejnom práve vyžaduje, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

17. Žalobca je povinný zaplatiť poistné na dobrovoľné sociálne poistenie z dôvodu, že sa naň dobrovoľne prihlásil a zároveň nebolo možné pre daný prípad aplikovať § 140 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z. z. (vylúčenie povinnosti platiť poistenie).

18. V súvislosti s námietkou týkajúcou sa porušenia práva garantovaného článkom 39 Ústavy Slovenskej republiky, žalovaná poukázala na zákon o sociálnom poistení, ktorý je zákonom ustanovujúcim podrobnosti o právach podľa čl. 39 ods. 1 a 2 ústavy. Rozsudky, ktoré spomínal žalobca v odvolaní považoval za bezpredmetné, nakoľko s napadnutým rozhodnutím vecne nesúvisia.

19. Na základe uvedeného žalovaná navrhla rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu ako vecne správny potvrdiť.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) ako aj ustanovenia § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu je vo výroku vecne správny a vydaný v súlade so zákonom, a preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil.

21. Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a

relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval fakty pre účastníkov známe z prejednávanej veci spolu s právnymi závermi krajského súdu, sa Najvyšší súd vo svojom odôvodnení iba obmedzil na stručné zhrnutie právnych záverov a vyhodnotenie odvolacích námietok žalobcu.

22. Najvyšší súd z pripojeného súdneho a administratívneho spisu zistil, že žalobca podal na Sociálnej poisťovni, pobočka Prešov dňa 02.01.2013 Registračný list FO - prihlášku dobrovoľne poistenej osoby na nemocenské poistenie a na dôchodkové poistenie s uvedeným dátumom vzniku poistenia 02.01.2013 a s určeným vymeriavacím základom 800 eur. Z obsahu Registračného listu FO - odhlášky z 03.05.2004 vyplýva, že žalobca sa ako dobrovoľne poistená osoba uvedeným dňom odhlásil z daného poistného právneho vzťahu.

23. Prihlásením na dobrovoľné poistenie, ako slobodným prejavom vôle žalobcu, mu vznikla povinnosť odvádzať včas a v správnej sume poistné a príspevky. Keďže si žalobca túto svoju povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona riadne neplnil, bola mu prvostupňovým orgánom uložená táto povinnosť. Toto prvostupňové rozhodnutie bolo žalovanou v časti zmenené, čím sa odstránili jeho formálne nedostatky, avšak základ rozhodnutia, spočívajúci v predpísaní sumy poistného a príspevkov, bol potvrdený, nakoľko bolo prvostupňové rozhodnutie vydané v súlade so zákonom. Skutočnosť, že je žalobca práceneschopný a bez finančných prostriedkov, nevylučuje jeho povinnosť platiť poistné a príspevky, ku ktorým sa dobrovoľne prihlásil.

24. Najvyšší súd ako súd odvolací sa plne stotožňuje s názorom krajského súdu, ktorý žalobu na základe vyššie uvedeného skutkového a právneho stavu zamietol. Argumenty žalobcu preukazujúce dôvodnosť zrušenia napadnutého rozhodnutia ako aj rozsudku krajského súdu sú založené na rovnakých základoch, resp. nelíšia sa od argumentov uvedených žalobcom v jeho predchádzajúcich podaniach, predovšetkým v žalobe.

25. Námietku žalobcu o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia nepovažuje Najvyšší súd rovnako ako krajský súd za podloženú. Najvyšší súd uvádza, že napadnuté rozhodnutie žalovanej má všetky formálne i obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 47 Správneho poriadku, pričom uvedené rozhodnutie správneho orgánu vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré je logicky vyhodnotené a v súlade so zákonom riadne právne posúdené. Na základe týchto skutočností nie sú námietky žalobcu spôsobilé spochybniť správnosť rozhodnutia krajského súdu.

26. K námietke týkajúcej sa porušenia článku 39 ústavy Najvyšší súd uvádza, že čl. 39 je ústavnou normou, ktorá garantuje základné práva v spojení s článkom 51 ústavy. Uplatnenie práv vyplývajúcich z článku 39 nie je bezvýhradné a možno sa ich domáhať iba v medziach zákonov, ktoré vykonávajú ustanovenia čl. 39. Jedným z týchto zákonov je aj zákon č. 461/2003 Z. z., ktorý stanovuje okrem iného podmienky, za ktorých splnenia má osoba nárok na dávky sociálneho poistenia. Tak tomu je aj v prípade žalobcu, ktorému rovnako ako iným prislúcha právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a v chorobe, avšak za splnenia podmienok stanovených v zákone. Tieto podmienky sú stanovené pre všetkých adresátov rovnako, čo je premietnutím žalobcom namietaného princípu spravodlivosti.

V.

27. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu ako aj argumentácie žalovanej, rozhodol Najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

28. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého neúspešnému žalobcovi právo na náhradu trov tohto konania nevzniklo.

29. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava povinnosti zaplatiť poistné je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).